



Växjö Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 81
351 03 Växjö

mmd.vaxjo@dom.se

Överklagande av Länsstyrelsens i Skåne län beslut 2017-03-21, dnr 535-3855-2017 ang. tillsyn av vattenverksamhet på fastigheten Hardeberga 2:32, Lunds kommun. Yttrande i mål nr M 1583-17.

Lunds Naturskyddsförening överklagar ovanstående beslut och begär att det upphävs. I det nya beslutet om bevarandeplan och skötselplan bör nedanstående fakta och observationer inarbetas.

Skälen för vårt ställningstagande

Länsstyrelsens tillsyn har varit för passiv. Man har följt de biologiska förändringarna i området men man har inte vidtagit några större åtgärder för att mildra de skador som uppstått. Rikkärret längst i väster, som finns med i bevarandeplanen, uppfyller inte längre kraven på gynnsam bevarandestatus. Den nationellt starkt hotade arten kustgentiana och den regionalt sällsynta och rödlistade kalkfukt-ängsarten majviva är båda på väg att försvinna för gott från Natura 2000-området. De båda arterna kan sannolikt räddas kvar i området om rätt åtgärder vidtas.

Natura 2000-området innehåller fler små källor och rikkärr än det enda som finns upptaget i bevarandeplanen. Det senare är dessutom inte längre något rikkärr. För tio år sedan fanns det gott om rikkärrarter där och kärret var så blött att man inte kunde gå ut i det utan att sjunka ner till knäna. Nu är det så torrt att man kan gå tvärsöver var som helst utan att sjunka ner. Det vatten som tidigare leddes till kärret leds nu vid sidan om. Nästan samtliga rikkärrs-indikerande arter har försvunnit.

Nils Cronberg hittade i början av 2000-talet ett rikkärr lite längre österut, vilket innehöll många sällsynta mossor som lever i rikkärr. Hans och ProNaturas rapporter finns i ärendet. Detta kärr har också förlorat sitt vatten, bl.a. för att den källa som försörjde kärret med vatten nästan helt har torkat ut. Utmed detta kärr finns det en dikesliknande sänka där det växte gäddnate. Denna art, som kräver halvmeterdjupt vatten för sin överlevnad, är borta sedan länge.

Uppströms och sydväst om detta kärr finns det två mindre rikkärr, av vilka det större egentligen är en kalkfuktäng. Dessa var dolda av barrskog när Cronberg genomförde sin inventering och de finns inte heller med i länsstyrelsens eller ProNaturas inventeringar. De finns dock med på bl.a. Lunds OKs orienteringskartor. I dessa kärr har Lunds Naturskyddsförening på senare tid hittat flera av de sällsynta mossor, t.ex. bäcknicka, som tidigare fanns i det kärr som Cronberg undersökte. Tyvärr finns de i så små numerärer att de sannolikt försvinner om kärren inte tillförs mer vatten. De källor som försörjer även dessa kärr har nästan helt sinat. Detta har drabbat majviva som inte har setts där sedan 2015. Antalet lokaler för majviva i Skåne har minskat med 75 % på några decennier enligt Projekt Skånes Flora, som avrapporterades 2007.

Gemensamt för dessa uttorkande kärr är att de är belägna ovanför de diabasgångar som skär genom området. De sprickor som finns utefter diabasgångarna dränerar kärren och det gamla stenbrottet en bit därifrån.

Rikkärr kräver kalkinnehållande vatten för att de växter och djur som finns där ska kunna överleva. De ovan nämnda källorna ligger ovanför fickor i berggrunden med kalkrikt innehåll, vilket en av konsulterna framhållit tidigare i ärendet. Nu sjunker det kalkrika vattnet ner genom sprickorna och leds till stenbrottet, som inte innehåller någon kalk. Från brottet pumpas vattnet upp till en damm och därifrån leds det med självfall i en rörledning till den damm som ligger längst i väster i Natura 2000-området. Flera kalkberoende mossor har hittats inom några meter från rörets mynning och även längre österut.

Som ovan nämnts behöver de små kvarvarande rikkärren tillräckligt med kalkrikt vatten. Lunds Naturskyddsförening håller med om att de undersökta tekniska lösningarna, en stor damm eller en stenkista, har stora nackdelar, t.ex. stor risk för allvarliga körskador. I stället förordar Lunds Naturskyddsförening att uppumpat vatten leds med självfall till kärren via en rörledning på samma sätt som man leder vatten till en vårmak norr om bäcken. Eftersom vattennivån i kärren varierar en hel del under året är det viktigt att vattennivån hålls på en jämn nivå. Om man installerar nivåmätare som kan styra avrinningen till kärren bör nivån kunna kontrolleras på ett tillfredsställande sätt.

Förra veckan upptäckte Lunds Naturskyddsförening att det ligger en rad med stenar som hindrar kalkinnehållande vatten i bäcken från att rinna ut i länsstyrelsens f.d. rikkärr. Om dessa tas bort eller läggs ner i bäcken kan möjligen den negativa utvecklingen hejdas i ett första steg.

Kustgentiana har under många år växt nära bäcken nedströms länsstyrelsens rikkärr. På senare år har växtplatsen täckts av ljung och fleråriga gräs, vilket torkar upp markytan och hindrar den ettåriga växtens frön från att gro.

Gentianan har inte setts till på denna plats sedan 2014 efter att så sent som 2012 ha funnits i över 100 exemplar. I år påträffades några plantor en bit därifrån där betesdjuren genom sitt tramp hade skapat öppen jord. Även här behövs det skötselåtgärder som kan säkra artens fortlevnad.

Länsstyrelsen skriver i sitt yttrande från 2017-09-06 att källan och kärret inte är upptagna som naturtyper i bevarandeplanen. 2017-03-21 skrev länsstyrelsen att de inte fanns 2002. Den typen av våtmarker uppstår inte spontant på så kort tid. Dessutom fanns de på tidigare kartor. Sverige har lovat EU att skydda de naturtyper som finns i Natura 2000-områdena. Dessutom är området naturreservat och i sådana områden ska också alla naturtyper skyddas och bevaras. Om länsstyrelsen blir mera aktiv i sin tillsyn och ser till att skadeförebyggande åtgärder vidtas, kan sannolikt alla naturtyper och hotade arter i området fortfarande räddas för framtiden.

Lunds Naturskyddsförening planerar att delta i synen den 31 oktober. För att minska domstolens besvär med att föra anteckningar utomhus skickar föreningen lista över de viktigaste sällsynta och kalkkrävande mossor som har hittats i det aktuella området från början av 2000-talet fram till i år.

Föreningens kontaktperson i ärendet är Leif Runeson, leif.runeson@comhem.se.

För Lunds Naturskyddsförening

Tomas Björnsson

Ordförande

Bilaga: Mossfynd i våtmarker i Måryd, Excel-fil